

Sote-data ja tuottavuus

Eduskunta 21.2.2024

Kristo Lehtonen, teemajohtaja, Reilu datatalous,
kristo.lehtonen@sitra.fi

Saara Malkamäki, asiantuntija, Terveyttä datasta
saara.malkamaki@sitra.fi

SITRA

SITRA TYÖPAPERI 8.5.2023

DATASTA VOIMAA SOTE-JÄRJESTELMÄÄN

Sote-dataa hyödyntämällä parempaa hoitoa ja kustannussäästöjä

Antti Larsio
Knowledge Broker Oy

Sote-data sisältää sosiaali- ja terveydenhuollossa syntyvää tietoa, kuten lääkitystiedot ja hoitotoimenpiteet. Data liikkuu muun muassa sote-palveluita tuottavissa organisaatiossa ja kansallisissa tietojärjestelmäpalveluissa. Suomella on merkittäviä vahvuuksia ja kehitystä on tehty paljon, mutta jäljellä olevat liikkuvuuden pullonkaulat ja järjestelmien käytettävyysongelmat estävät sote-datan parhaan mahdollisen hyödyntämisen.

Sote-datan liikkuvuutta ja saatavuutta parantamalla voidaan sujuvoittaa hoitoammattilaisten työtä, kehittää palveluita, vapauttaa työvoimaa tuottavampiin töihin sekä saavuttaa merkittäviä kustannussäästöjä. Eurooppalainen lainsäädäntö on luomassa EU:n laajuista terveystietoaluetta, joka edellyttää terveystietojen siirtymistä sujuvasti yli maarajojen ja potilastietojärjestelmien välillä. Suomen on tärkeää valmistautua tähän kehitykseen.

Esitetyt suositukset auttavat uudistamaan sote-sektoria data edellä. Lisäksi ne vahvistavat myös terveysteknologioiden vientimahdollisuuksia.

Datan ja tekoälyn avulla voidaan

Tuottaa laadukkaampaa palvelua ja hoitoa sosiaali- ja terveysalalla.

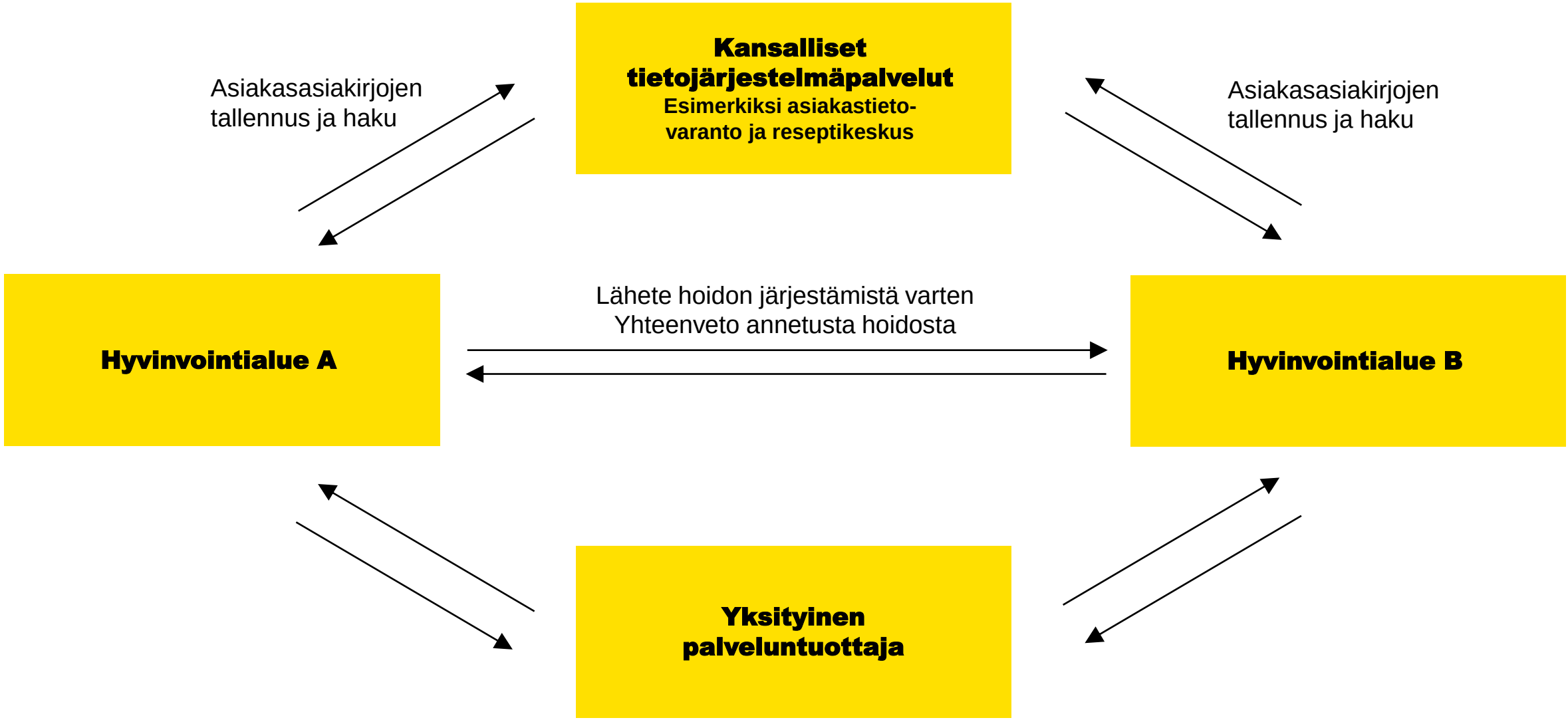
Saada kustannussäästöjä ja julkisten varojen tehokkaampaa käyttöä.

Siirtyä kohti yksilöllisempää terveydenhoitoa ja sairauksien ennaltaehkäisyä.

- **Soten uudistamisessa fokus toimintatapojen muuttamiseen.**

SITRA

Nykytila: Sote-datan liikkuminen keskittyy potilaan hoidon ympärille

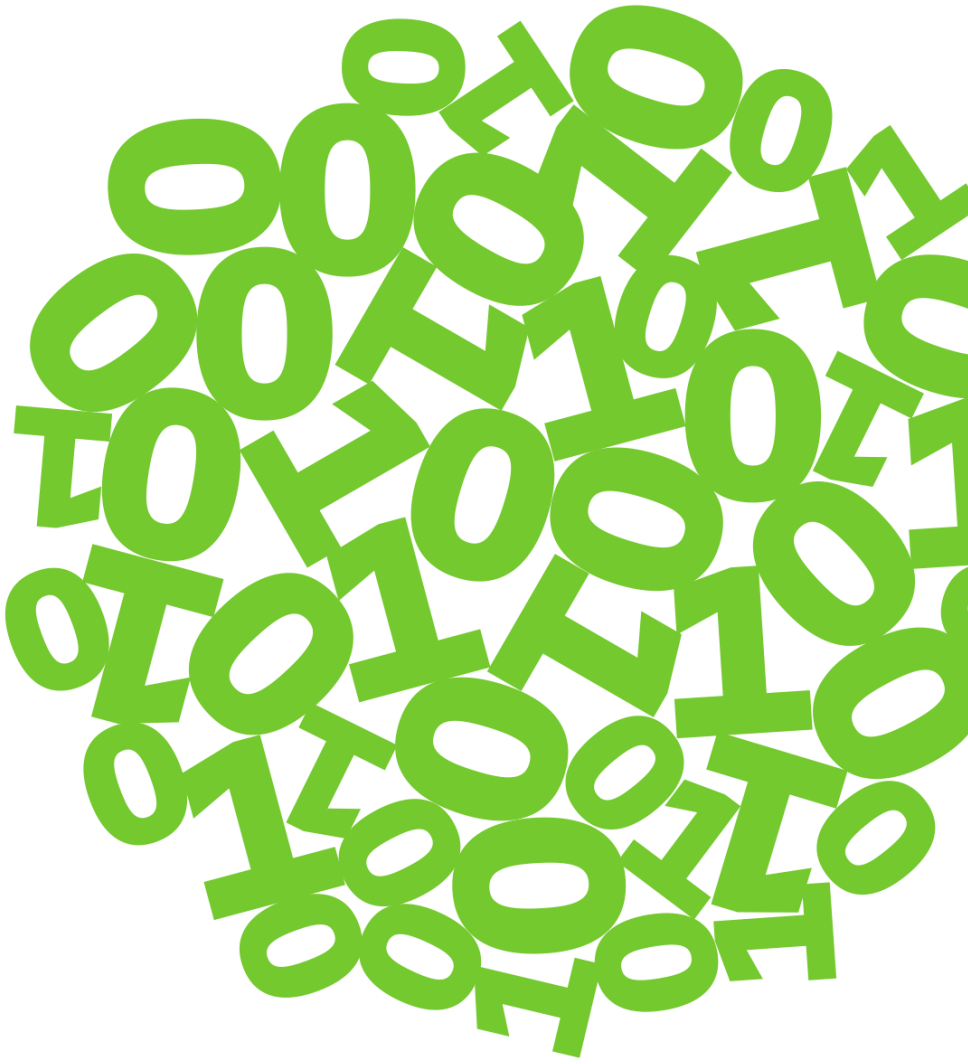

Sote-datan ydinongelmia

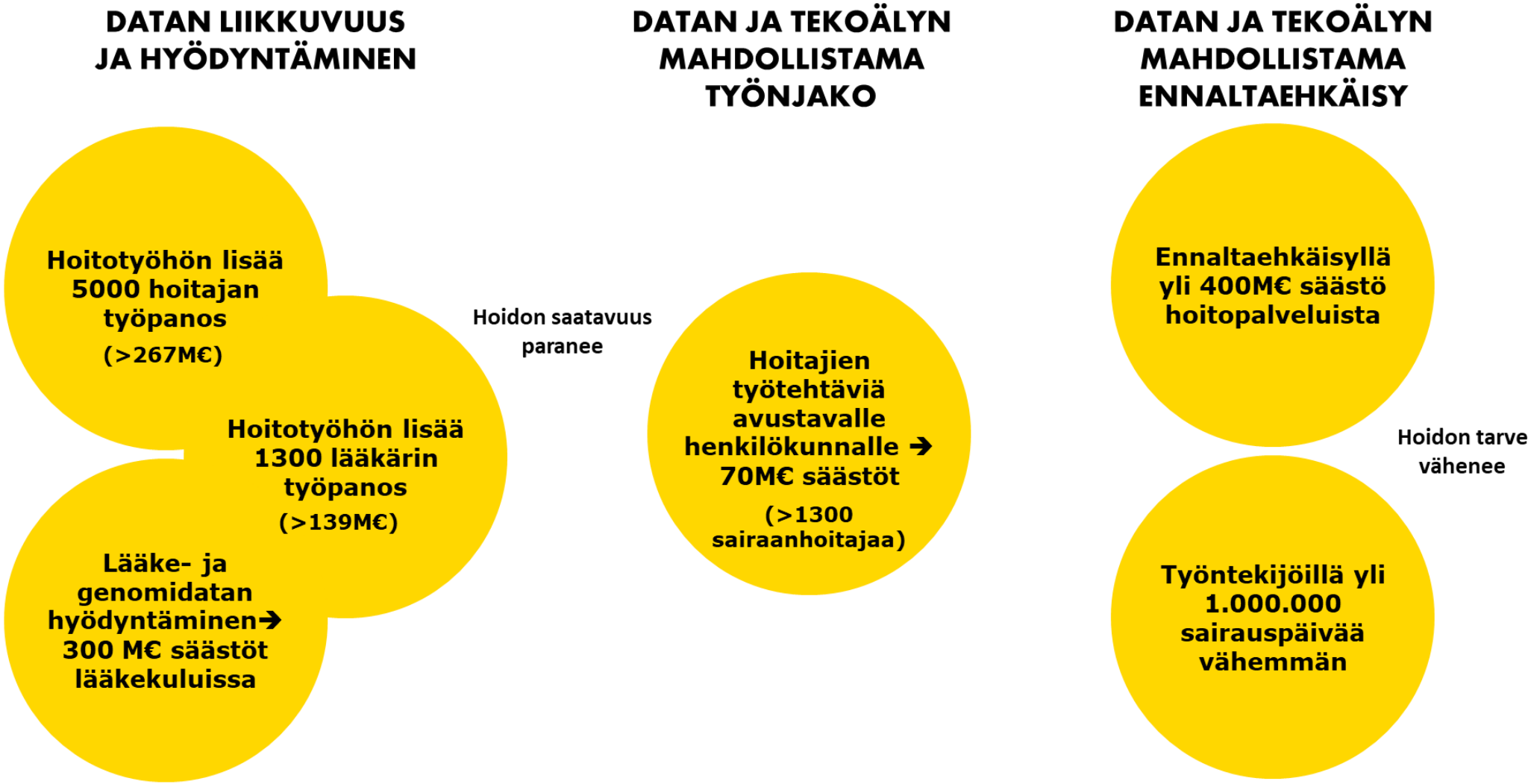
Palvelujärjestelmää ei voida optimoida, koska sote-data liikkuu vain osittain. Seurauksena sote-uudistuksen tavoitteiden saavuttaminen vaikeutuu.

Sote-dataa ei hyödynnetä riittävästi ennaltaehkäisyyn, hoidon laadun parantamiseen tai kustannustehokkuuteen.

Sote-datan käsittelyssä ei hyödynnetä **tekoälyn tuomia mahdollisuuksia** riittävästi.

Sote-palvelujärjestelmälle valtavat hyödyt datan ja tekoälyn avulla

Tekoälyn käyttöä työn tehostamiseksi tulee rohkeasti lisätä julkisella sektorilla

Tekoälyn käytöllä sote-sektorilla voidaan **helpottaa arkea ja lisätä työn tuottavuutta**.

Mahdollisia käyttöalueita: diagnostiikka, tutkimus ja kehitys, yksilöllinen hoito, ennaltaehkäisy ja työnkulun ohjaus.

Tekoälyn avulla **lääkärien tekemiä kirjauksia** voidaan automatisoida. Ei vaadi lakimuutosta. **Sitra pilotoi** lääkärien kirjauksia hyvinvointialueiden kanssa.

Tekoälyn laajempi käyttö **sote-sektorilla ennaltaehkäisyyn** edellyttää esimerkiksi **Asiakastietolain päivittämistä.**

Lähde:
Sitran selvitys - Tekoälyn käyttömahdollisuudet julkisella sektorilla

SITRA

Kansainväliset tietomallit tulee ottaa käyttöön

- Sote-palvelunantajien tulee ottaa käyttöönsä kansainväliset ja kansallisesti yhdenmukaiset **tietomallit** hoitoa ja tutkimusta varten.
- Mahdollistaa sote-datan siirtämisen suoraan **palveluntarjoajalta toiselle** kahdenvälisesti, luvitettuna ja tietoturvallisesti.
- Helpottaa **uusien palveluiden**, kuten tekoälykirjausten, käyttöönottoa.
- Vähentää **toimittajaloukkuja**.
- Mahdollistaa datan liikkuvuuden **koko EU:n alueella** (EU:n terveystietoalue).

- Sitra selvittää H1 2024 aikana kustannuksia ja tarkentaa säästöarviota yhdessä alan toimijoiden kanssa.

Verkkotilaisuus Tietomallien mahdollisuudet sote-sektorilla ma 11.3. klo 13-15.30

SITRA

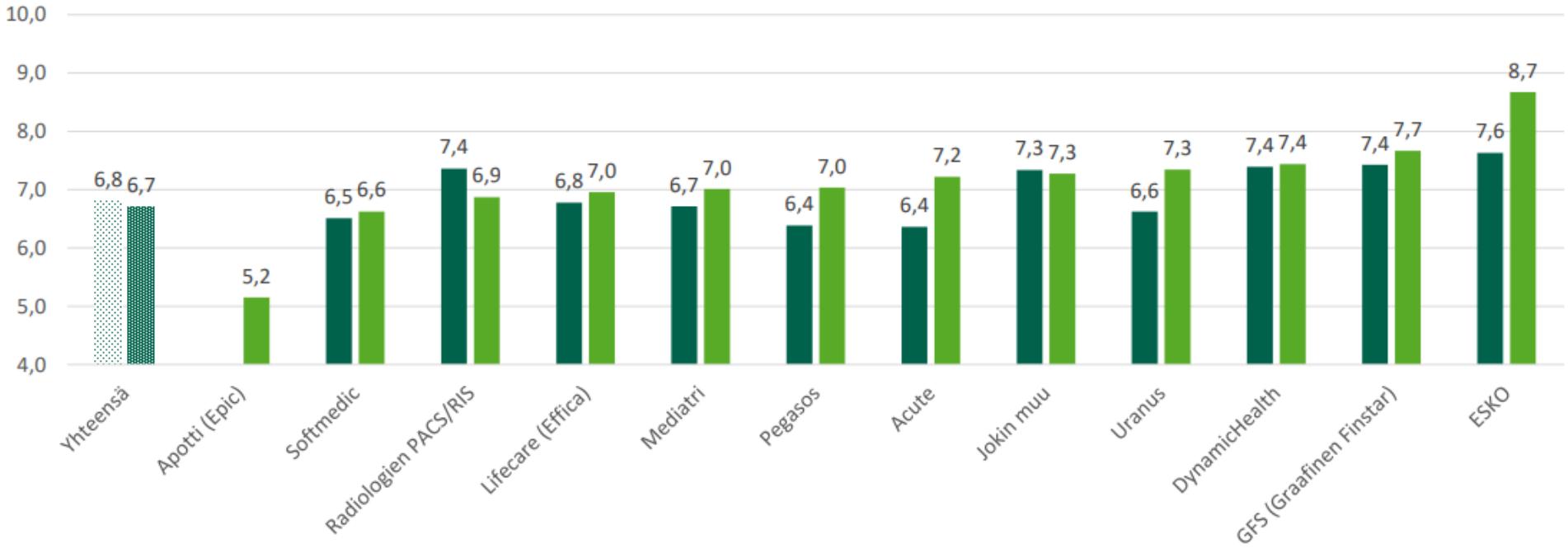
Ammattihenkilöstön käyttämien tietojärjestelmien käytettävyyttä on parannettava

LÄÄKÄRILIITTO
LÄKARFÖRBUNDET

Lähde: professori Jarmo Reponen,
© STEPS-tutkimuskonsortio: THL, Lääkäriliitto, Oulun yliopisto, Aalto-yliopisto

Kouluarvosanat vertailu 2017 ja 2021

Lähes kaikkien järjestelmien arvosanat ovat parantuneet tai pysyneet samana verrattuna vuoteen 2017, sen sijaan kokonaisarvosana on hieman laskenut.

SITRA

7 suositusta sote-järjestelmän uudistamiseen

1. Yksilön pääsyä häntä koskevaan dataan on helpotettava.
2. Periaate “kerää ja kirjaa sujuvasti kerran, käytä usein” tulee ottaa käyttöön.
3. Sosiaali- ja terveysdatan laatua tulee parantaa.
4. Yksilökeskeiset, kansainväliset tietomallit tulee ottaa käyttöön.
5. Lainsäädännön tulee mahdollistaa tekoälyn käyttö ja tehtävä se velvoittavaksi.
6. Kansallinen ohjausmalli on uudistettava.
7. Rahoitusta tulee suunnata suositusten toteuttamiseen.

SITRA

HYVÄÄ HUOMISTA, SUOMI!

